KEHA-keskus

Asiantuntijalausunto KEHA/11572/2022

29.9.2022

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta, kuuleminen 30.9.2022

KEHA-keskuksen lausunto koskien Hallituksen esitystä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Talousarvioesityksen määrärahat

Hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi vuodelle 2023 ehdotetaan lisäystä ELY-keskusten toimintamenoihin 13,9 milj. euroa. Lisäyksestä 1,875 milj. euroa johtuu kotoutumislain muuttamisesta, 1,2 milj. euroa ilmastolain toimeenpanosta maankäyttösektorin ja sopeutumisen osalta, 1,125 milj. euroa juomavesidirektiivin toimeenpanosta, 1,7 milj. euroa CAP27-uudistuksen edellyttämästä monitoroinnista, 1,575 milj. euroa luonnonsuojelulain uudistamisesta johtuvista lisätehtävistä sekä 1,6 milj. euroa ympäristösopimuksiin liittyvistä sopimuskäsittelyistä. Lisäksi toimintamenoihin ehdotetaan lisättävän 3 milj. euroa pientalojen öljylämmityksestä luopumisavustusten käsittelyyn, 4,1 milj. euroa ympäristöllisten lupamenettelyjen voimavarojen lisäämiseen osana vihreän siirtymän lupamenettelyn vahvistamista, 0,27 milj. euroa julkisen hallinnon automaattiseen päätöksentekoon, 0,634 milj. euroa jätelain rekisterisääntelyn muutoksiin ja SUP-direktiivin toimeenpanoon, 0,07 milj. euroa kotoutumiseen liittyviin valtionavustuksiin ja 0,210 milj. euroa Siviilipalveluskeskuksen toimintaan.

Työllisyyden kuntakokeilujen jatkamisesta vuosina 2023—2024 aiheutuviin menoihin ehdotetaan TE-toimistojen toimintamenoihin siirrettävän 2,1 milj. euroa. Lisäksi ONNI-toiminnan vakinaistamiseen ehdotetaan kohdennettavan 2,5 milj. euroa.

Digitalisaation kehittäminen -momentille ehdotetaan siirrettävän kertaluonteisesti hallinnonalan virastojen toimintamenoista 10,7 milj. euroa. Siirroilla rahoitetaan hallinnonalan keskeisiä digitalisaatiota edistäviä tietojärjestelmäuudistuksia ja digitaalisten palvelujen kehittämisen hankkeita. Lisäksi julkisista työvoima- ja yrityspalveluista siirrettäisiin kertaluonteisesti 15 milj. euroa TE-digihankkeen rahoitukseen. Luvat ja valvonta -hankkeen kehittämiseen kohdennettaisiin kertaluonteisesti 1,5 milj. euroa.

TE-palvelu-uudistuksen muutoskustannuksiin ehdotetaan TE-toimistojen toimintamenoihin 1,507 milj. euron ja digitalisaation kehittämiseen 4 milj. euron määrärahaa.

KEHA-keskus pitää ehdotettuja lisämäärärahoja hyvinä ja perusteltuina. ELY-keskusten ja TE-toimistojen toimintamenomäärärahojen lisäyksillä turvataan lisääntyneiden tehtävien ja velvoitteiden hoitamista ELY-keskuksissa, TE-toimistoissa ja KEHA-keskuksessa (ml. Siviilipalveluskeskus). Digitalisaation kehittämisen osalta ehdotetuilla lisämäärärahoilla turvataan ELY-keskusten, TE-toimistojen ja KEHA-keskuksen keskeisiä digitalisaatiota edistäviä tietojärjestelmäuudistuksia ja digitaalisten palvelujen kehittämishankkeita.

Hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi vuodelle 2023 ehdotetaan ELY-keskusten ja TE-toimistojen toimintamenomäärärahoihin säästöä matkustusmenoista 1,220 milj. euroa ja toimitiloista 1,328 milj.

Matkustusmenoihin ja toimitilamenoihin liittyvien säästöjen kohdentamisessa eri kirjanpitoyksiköille tulisi huomioida jo tehdyt säästöt sekä virastojen toiminnan luonne ja asetetut tavoitteet. KEHA-keskus vastaa ELY-keskusten ja TE-toimistojen matkahallinnosta ja ohjeistamisesta sekä ELY-keskusten ja TE-toimistojen toimitiloista. KEHA-keskuksen, ELY-keskusten ja TE-toimistojen toimenpiteillä matkakustannuksissa ja toimitilakustannuksissa on saavutettu merkittäviä säästöjä vuodesta 2015 alkaen. Hallituksen päättämistä työllisyyden edistämistoimista johtuva henkilöstön määrän merkittävä lisäys tullee kuitenkin nostamaan matkakustannuksia tulevina vuosina.

Toimitilojen osalta käynnissä olevien ja valmistuvien valtion yhteishankkeiden osalta ei ole vielä saatu merkittäviä säästöjä, koska perinteisen huonetoimiston muuttaminen nykyaikaiseksi monitilaympäristöksi vaatii merkittäviä rahallisia panostuksia ja joissain tapauksissa vuokrataso on noussut huolimatta melko tilatehokkaasta monitilaratkaisusta. Valtion toimitilaverkoston Lahden ja Lappeenrannan pilottihankkeissa on vielä mukana TE-palvelut ja uuden työnhaun mallin mukaiset asiakaspalvelutilat ovat nostaneet vuokrakustannuksia verrattuna nykytasoon. Nämä investoinnit uhkaavat jäädä vaille käyttöä, jos kaupungit tekevät ratkaisun, että tarjoavat TE-palveluja omissa kiinteistöissään vuodesta 2025 eteenpäin. Uusi työnhaun malli on edellyttänyt asiakaspalveluun käytettävää lisätilaa, jota on hankittu sekä TE-toimistoille että työllisyyden kuntakokeiluille, joten vuokrakustannukset ovat nousseet TE-toimistojen osalta.

Asetettuun toimitilasäästötavoitteeseen pääseminen edellyttää tilankäytön merkittävää tehostamista ja valtion yhteiskäyttöhankkeisiin osallistumista ELY-keskusten osalta. TE-palvelujen osalta tulevat työvoimaviranomaiset tulevat tekemään omia ratkaisuja huolimatta julkisen hallinnon strategian tavoitteesta valtion, KELAn ja kuntien yhteisistä asiakaspalvelupisteistä.

Hallinnon toimintatapojen, rakenteiden ja prosessien kehittäminen

Hallituksen esityksen mukaan rakenteiden ja toimintatapojen uudistamisen tavoitteena on hallinnon selkeä rakenne sekä eri toimijoiden välistä poikkihallinnollista yhteistyötä tukeva ja toimintaympäristön muutoksia ennakoiva ohjaus- ja johtamisjärjestelmä. Valtion työtehtäviä organisoidaan hyödyntäen monipaikkaisuutta ja älyteknologian mahdollistamaa paikkariippumattomuutta. Valtionhallinnon palveluiden lähtökohtana ovat kattavat sähköiset asiointipalvelut, joita käyntiasiointi täydentää.

Palkeiden työn osuutta henkilöstöhallinnon ja taloushallinnon prosesseissa pyritään lisäämään ja näin vahvistamaan henkilöstöhallinnon laatua, yhtenäisyyttä sekä tuottavuutta.

Uudistettujen valtion toimitila- ja kiinteistöstrategioiden toimeenpanoa jatketaan. Valtion kiinteistövarallisuutta tulee hallita ja hoitaa tehokkaalla, kestävällä ja valtion kokonaisedun varmistavalla tavalla. Valtion toimitilastrategian mukaisesti tilatehokkuutta parannetaan vastaamaan asetettuja tilatehokkuustavoitteita, muuttuneita työnteon tapoja ja kansalaisten sähköisen asioinnin lisääntymistä. Tällä tavoitellaan parempia työsuorituksia, pienenevää hiilijalanjälkeä ja alempia vuokrakustannuksia.

Julkisen hallinnon digitalisaatiota edistetään mm. digitaalisen turvallisuuden kehittämisellä, valtion rekisteröimän digitaalisen henkilöllisyyden luomisella sekä tiedon laajalla avaamisella ja hyödyntämisellä. Lisäksi pyritään käynnistämään erilaisiin elämäntapahtumiin liittyvän asioinnin digitalisointi hyödyntäen automaatiota ja tekoälyä. Tavoitteena ovat asiakaslähtöiset, ensisijaisesti digitaaliset, yhteen toimivat, kustannustehokkaat ja tietoturvalliset julkiset palvelut ja tiedonhallinta. Lisäksi parannetaan tietoturvaa ja tietosuojaa julkisen hallinnon kriittisillä alueilla sekä tehdään useita toimenpiteitä valtionhallinnon tietoturvan, kyberturvallisuuden ja varautumisen parantamiseksi.

KEHA-keskus pitää rakenteiden ja toimintatapojen uudistamisen tavoitteita hyvinä.

Julkisen hallinnon digitalisaatiota edistetään KEHA-kirjanpitoyksikössä systemaattisesti mm. digikehitysohjelman ja työvoimapalvelujen digitalisaation hankesalkun hankkeilla. Mm. digiosaamisen -, kulttuurin ja digityöympäristöhankkeilla haetaan nimenomaan toimivia ja myös kustannustehokkaita toimintatapoja.

KEHA-kirjanpitoyksiköstä on siirretty tehtäviä Palkeisiin, mutta se ei ole kaikilta osin vähentänyt resursseja tai tehostanut prosesseja. Tehtävien siirrossa Palkeisiin tulisi tavoitella kokonaistaloudellisesti edullisinta ja tehokkainta ratkaisua koko valtionhallinnon tasolla. Tehtävien siirtäminen kirjanpitoyksiköistä Palkeisiin ei saisi olla itseisarvo, vaan htv- ja kustannussäästöjä tulisi syntyä myös virastoille. Prosessit tulisi olla sellaisia, että tiedot siirtyvät automaattisesti tai ne tallennetaan vain kerran ja siellä, missä ne syntyvät, jotta ei tehdä päällekkäistä työtä. Kehittämisen painopiste tulisi olla prosessien sähköistämisessä ja automaation lisäämisessä ja Palkeiden roolin tulisi tukea nimenomaan tätä.

Toimitilojen osalta on syytä huomioida, että meneillään olevissa valtion toimitilastrategian mukaisissa toimitilahankkeissa ei juurikaan synny säästöjä, koska perinteisen työhuonetoimiston muuttaminen moderniksi monitilaympäristöksi aiheuttaa kustannuksia ja kaikki muutostyöt ovat vuokravaikutteisia. Lisäksi toimitilojen osalta on syytä huomioida, että hallituksen päättämä pohjoismainen työnhakumalli edellyttää kasvokkain tapahtuvaa asiointia TE-toimistoissa ja työllisyyden kuntakokeilussa. KEHA-keskus on hankkinut lisätilaa sekä TE-toimistoille että työllisyyden kuntakokeiluille kasvokkain tapahtuvia haastatteluja varten sisältäen asiakaspalvelutilat ja myös tarpeelliset taustatyötilat. Lisätilaa on hankittu yhteistyössä kuntakokeilujen kanssa siten, että tiloissa mahdollisesti tarvittavat investoinnit ovat käytössä myös TE-palvelut 2024 uudistuksen jälkeen. Pohjoismainen työnhakumalli ei siis tältä osin tue tavoitetta alemmista vuokrakustannuksista.

Toimintamenomäärärahojen turvaaminen tärkeää

Hallitus valmistelee työ- ja elinkeinopalveluiden siirtoa kuntiin, ja siirron on tarkoitus toteutua vuoden 2025 alusta. Julkisen talouden suunnitelman mukaan uudistuksen taloudelliset vaikutukset sisällytetään julkisen talouden suunnitelmaan sen jälkeen, kun asiaa koskeva hallituksen esitys on annettu eduskunnalle. Uudistuksella on merkittävät vaikutukset ELY-keskusten, TE-toimistojen ja KEHA-keskuksen toimintaan, jolloin uudistuksen valmistelussa ja toteuttamisessa tulee turvata riittävät resurssit ELY-keskuksille, TE-toimistoille ja KEHA-keskukselle.

KEHA-keskus

Asiantuntijalausunto KEHA/11572/2022

29.9.2022

KEHA-keskuksen ja työ- ja elinkeinoministeriön kanssa tehdyn tulossopimuksen mukaisesti KEHA-keskus mm. uudistaa TE-palvelujen tietojärjestelmät, tukee työllisyyden kuntakokeilujen toimeenpanoa, valmistelee pohjoismaisen työvoimapalvelumallin käyttöönottoa sekä valmistelee uusia tehtävien keskittämisiä. Toteutettavat tietojärjestelmähankkeet osaltaan uudistavat prosesseja, parantavat työmarkkinoiden kohtaantoa ja edistävät tuottavuutta. Työvoimapalvelujen johtamisen, seurannan ja kehittämisen kannalta on panostettava tiedolla johtamisen kehittämiseen ja varmistettava valtakunnallisen yhteisen tietovarannon toteuttaminen. Työllisyystavoitetta tukevien toimenpiteiden valmisteluun on varattava riittävästi aikaa ja resursseja, jotta uudistukset saadaan toteutettua tavoitellussa aikataulussa ja tavoitellussa laajuudessa.

KEHA-keskus on vuodesta 2015 edistänyt ELY-keskusten ja TE-toimistojen toimintojen yhtenäistämistä ja tehostamista. Yhtenäistämällä prosesseja, keskittämällä palveluja ja toimintoja, panostamalla digitalisaatioon sekä toimitilajärjestelyllä on saatu aikaan merkittäviä tuottavuushyötyjä ja säästöjä. ELY-keskusten, TE-toimistojen ja KEHA-keskuksen omilla toimenpiteillä on saavutettu merkittäviä säästöjä virastojen toimintamenomäärärahoissa. Säästöjen kautta on käytössä siirtyneitä toimintamenomäärärahoja. Vuoden 2023 talousarviossa osoitettavien määrärahojen lisäksi on tärkeää turvata siirtyneiden toimintamenomäärärahojen käyttö, jotta pystytään varautumaan tuleviin isoihin uudistuksiin ja niiden toteutukseen.

Johanna Sommarberg
talousjohtaja, KEHA-keskus